Zemkopības ministrija

«Latvijas lauksaimniecības *Status Quo* un Lauksaimniecības izaugsmes plāns – ceļa karte 2026.-2036. gadam»

Liene Jansone,
ZM Valsts sekretāra vietniece nozaru politikas un tirgus jautājumos

2026. gada 19. martā



Lauksaimniecība šobrīd ir krustcelēs

Ja nemainīsim kursu, kāda būs Latvijas lauksaimniecības **rīt**?

Mūsu kopīga izvēle ir veidot nozari, kas balstās uz:

Atbildīgu resursu izmantošanu

Sadarbību visā pievienotās vērtības ķēdē

Spēju radīt kopīgu labumu

Zināšanām

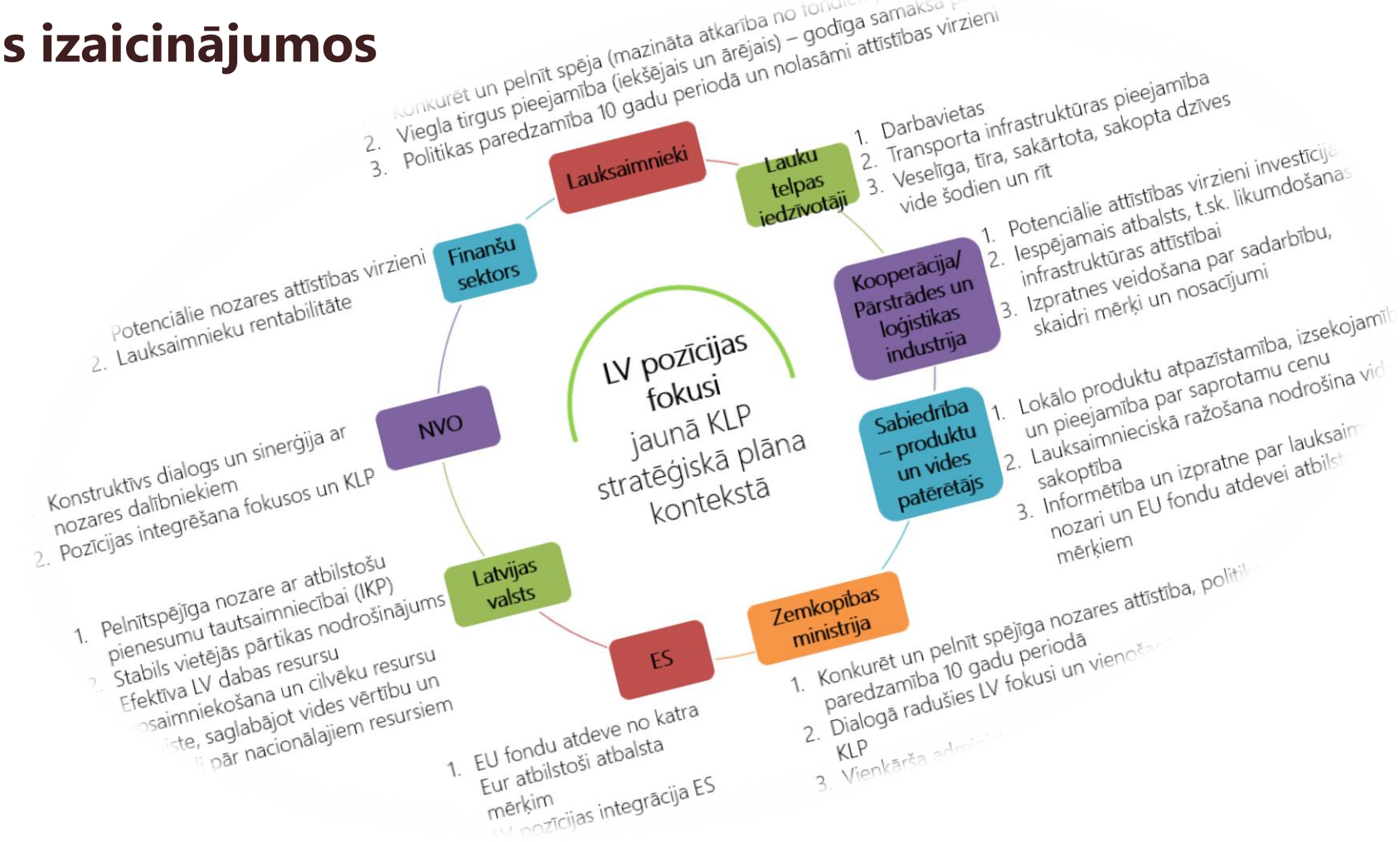
Gatavību riskiem

Nākotnes FOKUSS _ KLP 2027 -- →

2025. gada jūlijā EK publicēja sākotnējo likumdošanas priekšlikumus ES Daudzgadu finanšu shēmai 2028.-2034.gadam

Fokusi, balstīti ekosistēmas izaicinājumos

1) Efektīva un ilgtspējīga nacionālo resursu izmantošana.
2) Konkurētspējīga un efektīva uzņēmējdarbība lauksaimniecībā, radot augstāku pievienoto vērtību tautsaimniecībai.
3) Tirgus pieejamības un eksportspējas stiprināšana.
4) Risku vadība ar līdzsvarotu atbildību.



Kāda būs Latvijas lauksaimniecība, ja ...



... **ja necelsim produktivitāti** uz ha un nepievērsīsim uzmanību **augsnes kvalitātei**?



... **ja saimniecību ienākumos atbalsts** turpinās veidot kritiski lielu daļu?



... **ja mūsu pašu patēriņā dominēs imports** un nespēsim radīt pievienoto vērtību šeit uz vietas?



... **ja neuzņemsimies kopēju atbildību par riskie**m, kas kļūst par ikdienu?

4 attīstības virzieni jeb izaugsmes plāns

*Tiks nostiprināts MK Rīcības plānā, lai nozares **sagatavotos** līdz 2028. gadam*



AUGSNES AUGLĪBA

Kā **nozares DNS**, biznesa **pamata atbildība** nākošām paaudzēm un nepieciešams **palielināt** zemes **apsaimniekošanas efektivitāti**



KONKURĒTSPĒJA

Trīs saimniecību grupas un to attīstības virzienam **mērķēta politika**. **Datu nozīme** attīstības lēmumu pieņemšanā, **stiprinot** saimniecības "finanšu veselību"



TIRGUS PIEEJAMĪBA

Sadarbība kopējā pievienotās vērtības ķēdē. Savas nozares jēgpilnu **stratēģiju izstrāde** un **īstenošana**. **Uzņēmumu attīstības mērķu** pieskaņošanai tai.



RISKU VADĪBA

Kopējas līdzsvarotas atbildības stiprināšana un **paplašināts, nozarēm piemērots** risku instrumentu klāsts.

Lauksaimniecības izaugsmes plāns 2026-2036

Pelnošas saimniecības un spēcīgas nozares!

ATTĪSTI savu konkurētspēju un DOD pienesumu savai nozarei

Konkurētspējīgās saimniecības 5200

Saimniecības izaugsmes sākumpunkts – **ATTĪSTIES un PELNI**

Izaugsmes saimniecības 18 500

Veido lauku ainavu, uzturi vidi un nodrošini pašpatēriņu vai **RAŽO un ATTĪSTIES**

Vides saimniecības 27 000

Nozaru PAŠU izstrādātas stratēģijas

Lauksaimnieks
Kooperatīvs
Pārstrāde



KOPĪGI VEIDO savu un nozares izaugsmi

INSTRUMENTI IZAUGSMEI

- **Dati** un datos balstīta **lēmumu pieņemšana**
- **Risku pārvaldība -** saimniecības atbildība
- **Inkubācija -** biznesa veidošana, attīstība
- **Investīcijas -** attīstības projekti
- **Rīki** produktivitātes/ efektivitātes **izaugsmei**

ATBALSTA ATDEVE

Augsnes auglība – nozares DNS. Cel produktivitāti no ha!

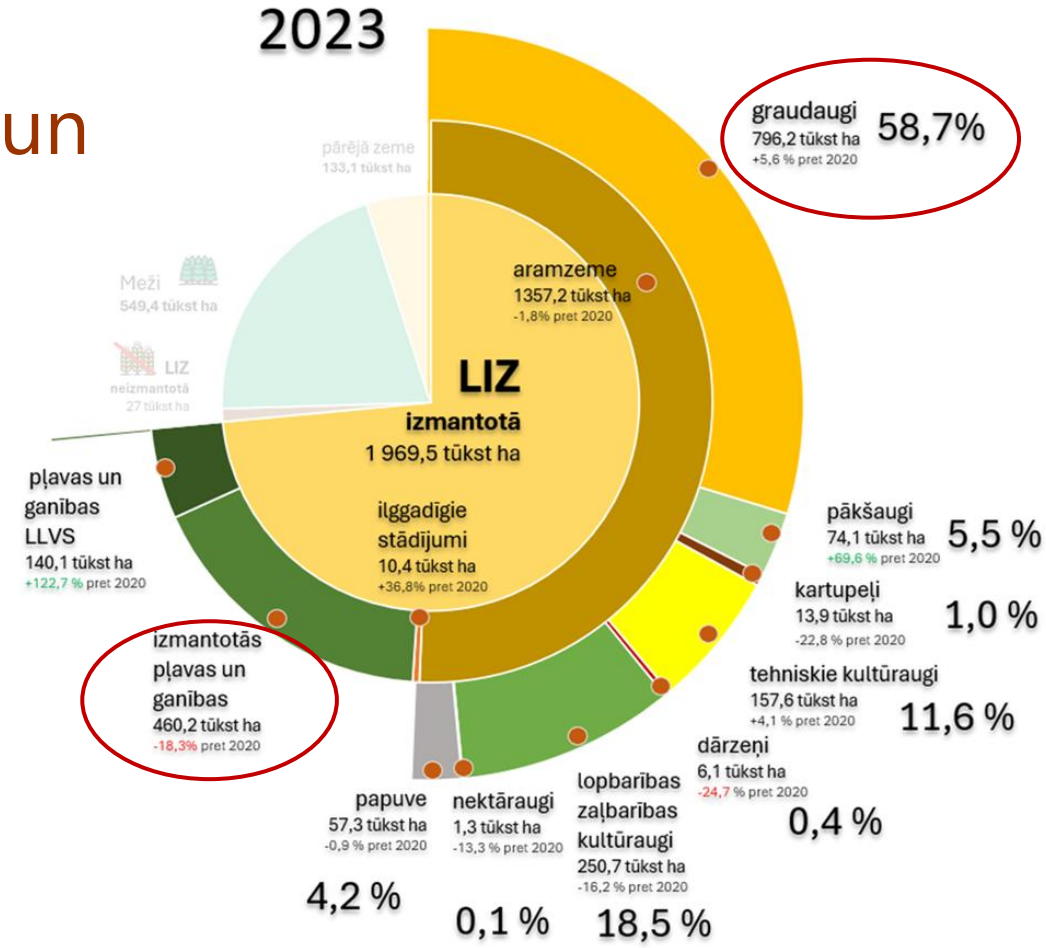
Viss sākas ar pamatu – zemi.

Vai rūpējamies par savu galveno resursu un efektīvi izmantojam tā potenciālu?





Ražība sākas augsnē.

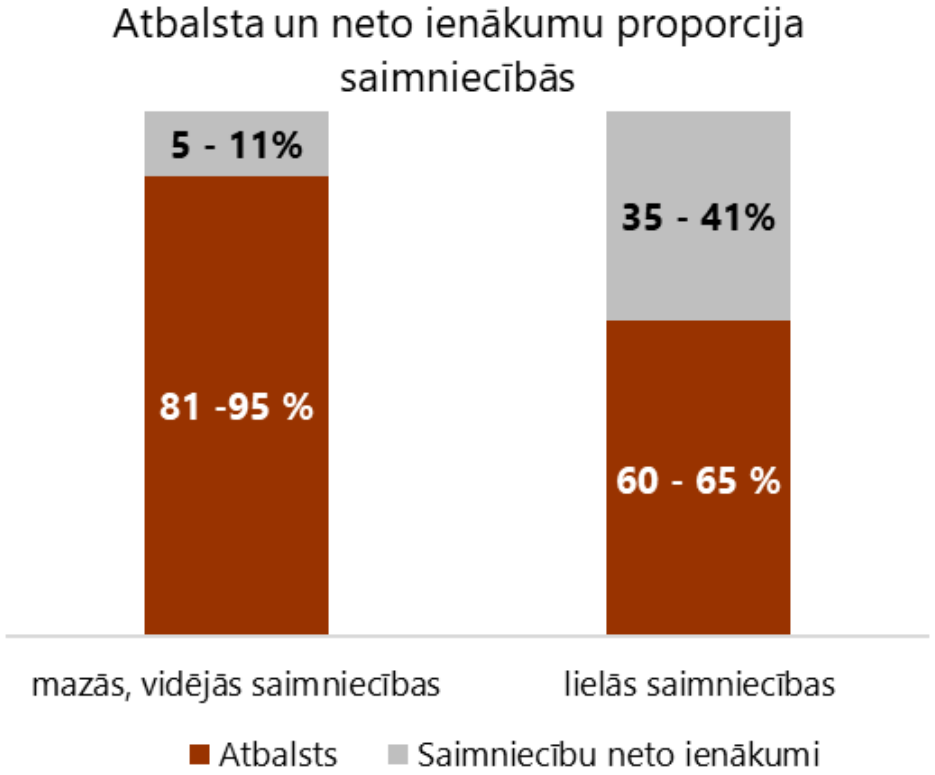


Latvijā **dominē** graudaugi, zālāji.

Bez precīziem datiem un ieguldījumiem zemes auglībā turpināsim zaudēt potenciālu.

Jāceļ produktivitāte no ha – Somijas līmenis!!!!

Individuālu saimniecību attīstība – konkurētspējas celšana



Atbalsts veido lielāko ienākumu daļu, slēpjot rentabilitātes trūkumu.

3 saimniecību grupas un **to attīstības virzienam mērķēta politika**

Saimniecības, kas **ražo un pelna.**
Apzinās potenciālu izaugsmei un piederību attiecīgajai grupai.

Aktīvs lauksaimnieks

Kvalitatīvi dati = pamats saimniecības «finanšu veselībai»

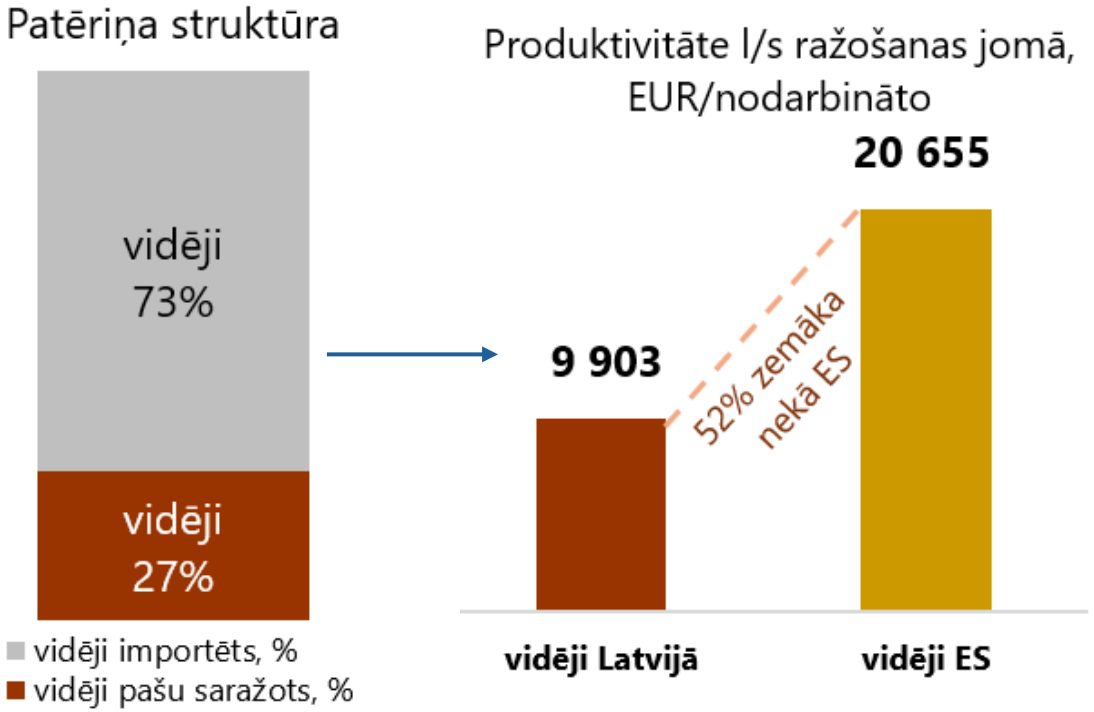


Pieaug atbalsta maksājumu **atdeve** saskaņā ar politikas mērķiem.

Avots: ZM pēc SUDAT datiem

Vietējā tirgus atgūšana, eksportspējas stiprināšana caur SADARBĪBU

Savas nozares jēgpilnu stratēģiju izstrāde un īstenošana



Patēriņā dominē imports.

Mēs eksportējam izejvielas (graudus, pienu, teļus).

Zemā produktivitāte = šķērslis nozares izaugsmei; drauds saimniecību ilgtspējai.

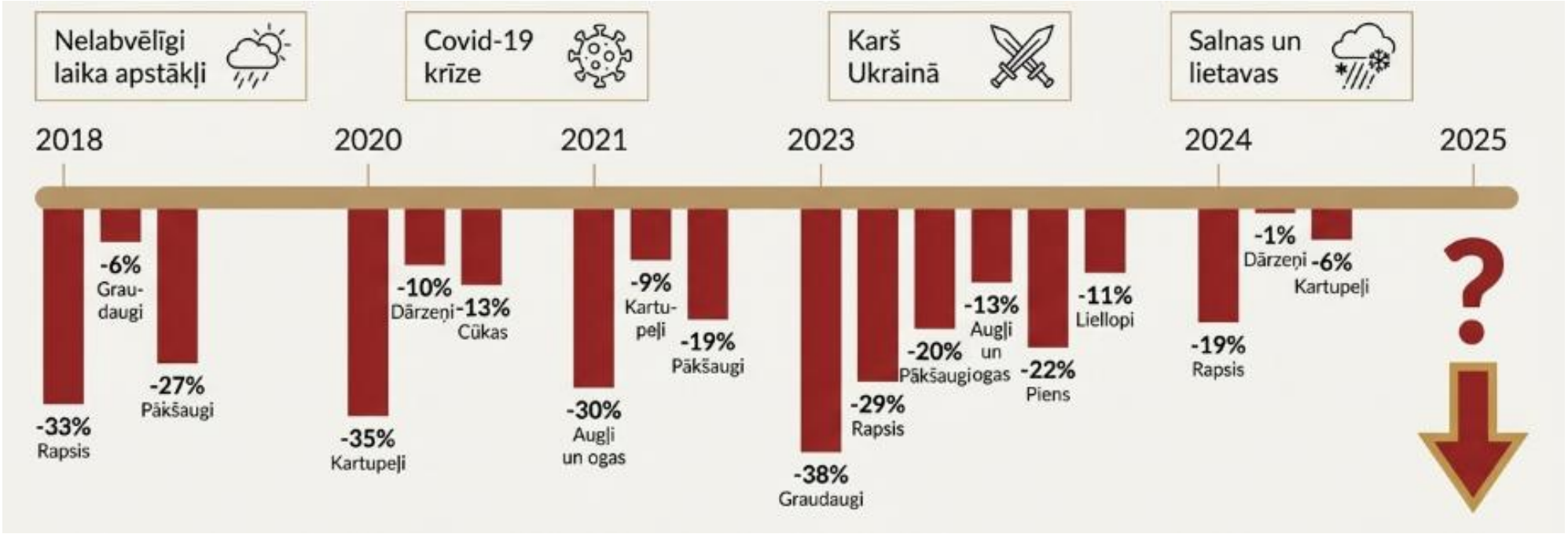
Avots: ZM pēc LAD, AREI, LBTU, LLKA, CSP datiem

- **Nozaru pašu izstrādātās stratēģijas** = atbildības uzņemšanās par savas nozares attīstību
- **Sadarbība** visā pievienotā vērtību ķēdē



- **Kopā** darbojoties **sasaistē** ar savas nozares stratēģiju → **ceļš uz izaugsmi**

Līdzsvarota atbildība – iesaistās gan valsts, gan lauksaimnieks, stiprinot nozares noturību pret krīzēm

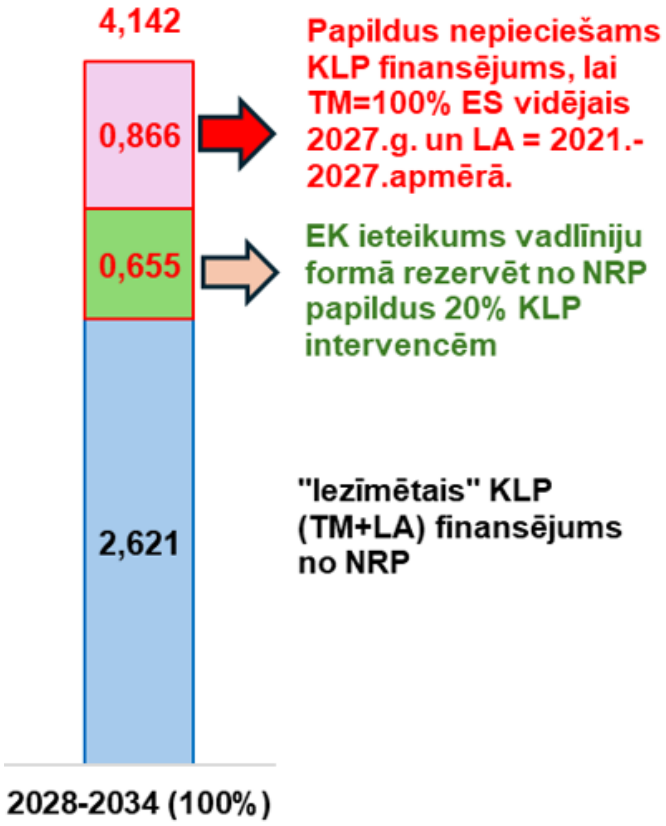


Paļauties tikai uz kompensācijām pēc katras krīzes nav ilgtspējīga stratēģija.

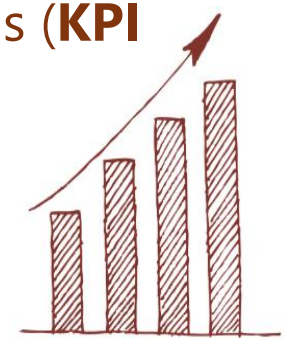
- Paplašināts risku pārvaldības klāsts.
- Palielinās apdrošināto platību un dzīvnieku skaits.
- Riska fonds???

ES finansējums – mērķtiecīgāk, gudrāk un stratēģiskāk

ES finansējums KLP

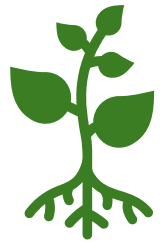


- Tiem, kas **ražo** (aktīvais lauksaimnieks)
- **Datos balstīti lēmumi**, kvalitatīvu datu **pieejamība**
- Pārtikas nodrošinājums
- **Atbalsta atdeve** (EUR/ha)
- Konkurētspējas palielināšanās (**KPI izaugsme**)



Pārējais NRP finansējums

- Uzturi un veido vidi – nav ražošana (27 tūkst. mazās saimniecības)
- Klimata pārmaiņu mazināšana un pielāgošanās
- Piesārņojuma mazināšana – ūdens, augsne, gaiss
- Bioloģiskās daudzveidības saglabāšana – zālāji, meži
- Apmežošana



Mērķis palielināt nozares izlaidi un celt produktivitāti, rezultātā par 2 procentpunktiem palielinot IKP

Nozares izaugsmes devums valsts ekonomikai un budžetam

Lauksaimniecības izlaide (EUR/ha)

x 2



Lauksaimniecības izlaide, milj. EUR

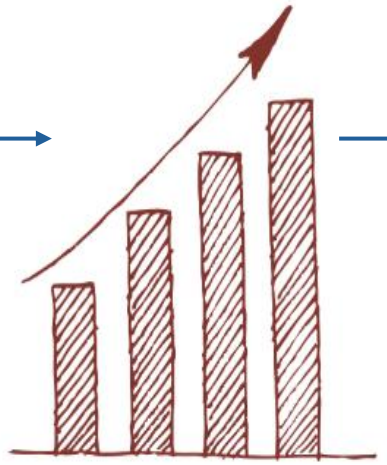
x 2



Produktivitāte (PV uz 1 nodarbināto)

l/s **+ 68%**

pārtika **+ 54%**



L/s: 9,9 tūkst. EUR → **16,6 tūkst. EUR**
Pārtika: 32,4 tūkst. EUR → **49,8 tūkst. EUR**

Kopējā nozaru (l/s un pārtikas) **pievienotā vērtība**

+ 58%



no 1,2 mljrd. EUR
līdz **1,9 mljrd. EUR**

Nodokļu ieņēmumi

+ 63%



no 294,3 milj. EUR
līdz **479,4 milj. EUR**

Ieguldījums IKP pieaugumā

~ +2 pp

no negatīvas IKP izaugsmes -0,4%
uz izaugsmi +6,2%*

Efektīvāka pieejamāko resursu izmantošana

Nozaru darba ražīgums. Labklājība individuālā un valsts līmenī.

Palielinās peļņa, konkurētspēja un eksports

Avots: ZM pēc Eurostat, CSP, AREI, LB datiem

* - EM prognoze

Laika grafiks

2026

Sagatavošanās posms un nozaru stratēģiju izstrāde

Vadlīnijas nozaru stratēģiju izstrādei (apstiprināts LKP 17.03.2026.).

Nozares **izveido DG** un **pilnvaro pārstāvi,** informējot par to ZM līdz **31.03.2026.**

Ir **2 pilotprojekti** (aitkopības un putnkopības nozarēs).

Savukārt, atsevišķas NVO (liellopu gaļas nozare, piena nozare, augļu un dārzeņu) jau uzsākušas darbu pie savām nozaru stratēģijām.

MK apstiprināts Rīcības plāns lauksaimniecības izaugsmei 2026-2036

Galvenie **izaugsmes principi**, **risinājumi**, sasniedzamie rezultatīvie **rādītāji**, kā arī **sasaiste ar nozaru stratēģijām**, dati, minimālā datu kopa.

Nepieciešamās valsts, NVO, **lauksaimnieku, uzņēmumu rīcības** līdz 2028, lai ir gatavi jaunajam ES finanšu plānošanas periodam.

Iesniegšana TAP saskaņošanai ar ministrijām (aptuveni līdz 7.04.2026.). **Apstiprināšana MK** aptuveni 2026.g. maijs.

Nozaru stratēģiju apstiprināšana un no tām izrietošo izaugsmes instrumentu iestrāde Latvijas VRP

NVO iesniedz savas nozaru stratēģijas ZM 01.07.2026.

Iesniegtās nozaru stratēģijas tiek **apstiprinātas** Lauksaimnieku konsultatīvajā padomē.

Nozaru stratēģiju **sasaiste** ar izaugsmes instrumentiem.

Latvijas VRP projekta izstrāde un iesniegšana EK.

2027

MK noteikumu izstrāde un apstiprināšana atbilstoši MK apstiprinātajam Rīcības plānam

Izstrādāti detalizēti MK noteikumi atbilstoši ES regulējumam un MK apstiprinātajam Rīcības plānam, t.sk. **sasaiste ar nozaru stratēģijās definētajām vajadzībām**.

2028-2034

Uzraudzība, dati, atbalsta piešķiršana

Atbalsta piešķiršana **saistīta ar nozaru stratēģiju** rezultatīvo rādītāju sasniegšanu.

Tiek vērtēta **atbalsta atdeve**.

Datos balstīta lēmumu pieņemšana.

Brīvprātīga atsevišķu finanšu un ražošanas datu ziņošana.

Regulāra **rezultatīvo rādītāju** progresa **uzraudzība**. Netiek sasniegti rezultatīvie rādītāji - nozares pārskata savas nozaru stratēģijas.

2035-2036

Rezultātu un sasniedzamo mērķu izvērtēšana

Nozaru stratēģijās definēto rezultatīvo rādītāju snieguma izvērtējums - **progress** un **problēmjautājumi**.

Detalizēts **Izaugsmes plānā** definēto rezultatīvo rādītāju **snieguma izvērtējums**.



Šis ir ceļš, kurā neviens neiet viens.

Mums jāatrod kopīgais, kas mūs apvieno, kad dod vilkmi visiem - saimniecībām, nozarei un valstij.

Ceļš sākas ŠODIEN – šeit, šajā sarunā.

Zemkopības ministrija

Paldies par uzmanību!